Listy wysiedleńcze

Kategorie: Przedmioty

Listy wysiedleńcze zawierają dane osób skierowanych do obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem (vide).
Bazą do tworzenia list wysiedleńczych w 1942 r. (vide Deportacje I 1942, Deportacje II–IV 1942) były informacje dostarczane z S?du (vide), Urzędu Śledczego (vide) i Centralnego Wi?zienia (vide) dotyczące tzw. elementu niepożądanego, czyli przestępców z rodzinami. Rumkowski jako pierwszą do wysiedlenia wybrał właśnie tę grupę. W 1942 r. przy przygotowywaniu list Komisja Wysiedle?cza (vide) ściśle współpracowała z Biurem Meldunkowym (vide), odpowiedzialnym za ustalanie adresów osób wyznaczanych do deportacji i ich rodzin.

Na podstawie list przygotowywano wezwania (vide) do stawienia się do deportacji. W okresie akcji deportacyjnych możliwe było uzyskanie zwolnienia z wysiedlenia (vide).

Listy wysiedleńcze z 1942 r. miały dwie formy. Pierwotną była lista przygotowana dla każdego transportu osobno, zawierająca w tytule numer oraz datę. W kolumnach zamieszczano nazwiska alfabetycznie (z nielicznymi wyjątkami), następnie imię, adres w getcie, datę urodzenia, informację, czy osoba wysiedlana pracuje, czy nie, oraz wykonywany zawód. Na ich podstawie stworzono listy alfabetyczne osób wysiedlonych w 1942 r. zawierające numer porządkowy, numer w transporcie, nazwisko i imię, adres oraz datę urodzenia. Listy wysiedleńcze z 1944 r. mają obie formy i identyczny układ.
We wrześniu 1942 r., podczas szpery (vide), do tworzenia list przez Komisję Wysiedleńczą wykorzystywano księgi ewidencji ludności przygotowywane w lokalu Wydzia?u Statystycznego (vide). Komisja przesyłała jej do komisariatów Służby Porządkowej (vide) w celu doprowadzenia wskazanych osób do punktów zbornych (vide). Listy te nie były jednak wykorzystywane przy wysiedleniach w czasie szpery.

W czerwcu 1944 r. (vide Likwidacja getta VI–VII 1944) członkowie Komisji Wysiedleńczej wraz z Rumkowskim na specjalnym zebraniu

nakazali sporządzenie list przez kierowników resortów i wydziałów (niektóre agendy zostały zwolnione z tego obowiązku). Od 24 czerwca 1944 r. tworzenie list oraz sprawy związane z zapewnieniem kontyngentów wymaganych przez władze niemieckie przejęła Komisja Mi?dzyresortowa (vide). Opracowała ona procedurę, zgodnie z którą działano przy kompletowaniu list. Przygotowane w ten sposób spisy miały być publicznie wywieszone, tak by można było się od decyzji Komisji odwołać – kierując pismo do działającej w jej ramach działu reklamacji. Sporządzano dwie listy, tzw. zewnętrzna, na której umieszczano nazwiska osób protegowanych, i wewnętrzną, z nazwiskami osób wyznaczonych do wysiedlenia. System ten miał na celu uniknięcie protestów, co mogłoby wpłynąć na produkcję w resortach.

Zachowane listy wysiedleńcze tworzone po 24 czerwca 1944 r. są ułożone alfabetycznie lub według transportów. Te pierwsze zawierają liczbę porządkową, numer w transporcie, nazwisko i imię, adres w getcie oraz datę urodzenia. W prawym górnym rogu odbijano numer transportu stemplem. Listy wysiedleńcze z danego transportu, oznaczonego pełną datą, są ułożone alfabetycznie według nazwisk. Listy imienne kandydatów na wysiedlenie wytypowanych przez resorty dodatkowo zawierały wiek i/lub wykonywany zawód.

W sierpniu 1944 r. (vide Likwidacja getta VIII 1944) przy likwidacji getta łódzkiego nie tworzono list wysiedleńczych. Planowana ewakuacja miała przebiegać według publicznie ukazujących się obwieszczeń, w których wskazywano do wysiedlenia pracowników konkretnych resortów wraz z rodzinami.

Izabela Terela

Źródła

APŁ, 278/1229–1231, 1233, 1237, 1305–1306, 1309–1310.

Kronika, t. 1., 20.12.1941, s. 388–389; t. 4, 27.06.1944, s. 392.

Tagi

administracja żydowska deportacje eksterminacja

Data aktualizacji: 07-11-2026

Data dodania: 19-09-2025